

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 5. mája 2022*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana spotrebiteľa – Nekalé podmienky – Smernica 93/13/EHS – Uplatniteľnosť *ratione temporis* – Článok 10 ods. 1 – Zmluva o úvere uzatvorená pred dátumom pristúpenia členského štátu k Európskej únii, ale zmenená po tomto dátume – Článok 6 – Vrátenie výhod, ktoré neoprávnene získal predajca alebo dodávateľ – Vnútroštátna právna úprava stanovujúca nahradenie nekalých podmienok a vrátenie preplatiek získaných na ich základe – Uplatniteľnosť *ratione materiae* – Článok 1 ods. 2 – Vylúčenie podmienok, ktoré odrážajú kogentné zákonné alebo regulačné ustanovenia“

Vo veci C-567/20,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Općinski građanski sud u Zagrebu (Mestský civilný súd Záhreb, Chorvátsko) z 15. októbra 2020 a doručený Súdnemu dvoru 29. októbra 2020, ktorý súvisí s konaním:

A. H.

proti

Zagrebačka banka d. d.,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predsedníčka tretej komory K. Jürimäe, sudcovia N. Jääskinen (spravodajca), M. Safjan, N. Piçarra a M. Gavalec,

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- A. H., v zastúpení: P. Đurić a S. Kalebota, odvetníci,
- Zagrebačka banka d. d., v zastúpení: B. Porobija, M. Kiš Kapetanović a S. Porobija, odvetníci,
- chorvátska vláda, v zastúpení: G. Vidović Mesarek, splnomocnená zástupkyňa,

* Jazyk konania: chorvátčina.

– Európska komisia, v zastúpení: M. Mataija a N. Ruiz García, splnomocnení zástupcovia
po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 3. februára 2022,
vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288), ako aj článkov 38 a 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi A. H. a spoločnosťou Zagrebačka banka d. d. vo veci vrátenia súm, ktoré táto banka údajne neoprávnene získala prostredníctvom uplatnenia nekalých podmienok, ktoré boli pôvodne uvedené v zmluve o úvere uzavretej týmito zmluvnými stranami a ktoré tieto strany neskôr nahradili prostredníctvom dodatku obsahujúceho zmeny stanovené chorváckym právom.

Právny rámec

Právo Únie

Akt o pristúpení z roku 2012

- 3 Článok 2 Aktu o podmienkach pristúpenia Chorvátskej republiky a o úpravách Zmluvy o Európskej únii, Zmluvy o fungovaní Európskej únie a Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (Ú. v. EÚ L 112, 2012, s. 21.) v prvom odseku stanovuje:
„Odo dňa pristúpenia sú ustanovenia pôvodných zmlúv a aktov prijatých inštitúciami pred pristúpením záväzné pre Chorvátsko a uplatňujú sa v Chorvátsku za podmienok stanovených v uvedených zmluvách a v tomto akte.“

Smernica 93/13

- 4 Trináste odôvodnenie smernice 93/13 znie takto:

„keďže sa v zákonných alebo regulačných opatreniach [ustanoveniach – *neoficiálny preklad*] členských štátov, ktoré priamo alebo nepriamo určujú podmienky spotrebiteľských zmlúv, nepredpokladá, že budú obsahovať nekalé podmienky; keďže sa z toho dôvodu nejaví potrebné zaoberať sa podmienkami odrážajúcimi povinné [kogentné – *neoficiálny preklad*] zákonné alebo regulačné opatrenia [ustanovenia – *neoficiálny preklad*] a zásady alebo ustanovenia medzinárodných dohovorov, ktorých zmluvnou stranou sú členské štáty alebo spoločenstvo; keďže v tomto ohľade znenie ‚kogentné zákonné alebo regulačné opatrenia [ustanovenia – *neoficiálny preklad*]‘ uvedené v článku 1 ods. 2 zahŕňa pravidlá, ktoré podľa zákona platia medzi zmluvnými stranami za predpokladu, že neboli vytvorené žiadne iné dohody“.

5 Článok 1 ods. 2 tejto smernice stanovuje:

„Zmluvné podmienky, ktoré odrážajú záväzné [kogentné – *neoficiálny preklad*] zákonné alebo regulačné ustanovenia a ustanovenia alebo zásady medzinárodných dohovorov, ktorých sú členské štáty alebo spoločenstvo zmluvnou stranou, najmä v oblasti dopravy, nepodliehajú ustanoveniam tejto smernice.“

6 Podľa článku 6 ods. 1 uvedenej smernice:

„Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.“

7 Článok 10 ods. 1 tejto istej smernice stanovuje:

„Členské štáty uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou najneskôr do 31. decembra 1994. Bezodkladne o tom informujú Komisiu.

Tieto ustanovenia sa uplatnia na všetky zmluvy uzatvorené po 31. decembri 1994.“

Chorvátske právo

8 Zakon o potrošačkom kreditiranju (zákon o spotrebiteľskom úvere, *Narodne novine*, br. 75/09), prijatý pred pristúpením Chorvátskej republiky k Európskej únii, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2010, mal za cieľ zaviesť ustanovenia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (Ú. v. EÚ L 133, 2008, s. 66) do chorvátskeho práva.

9 § 3 tohto zákona vymenúva druhy zmlúv o úvere, na ktoré sa tento zákon nevzťahuje, medzi ktoré nepatria zmluvy o úvere určené na nadobudnutie alebo zachovanie vlastníckych práv k pozemku alebo existujúcej alebo budúcej stavbe.

10 Uvedený zákon bol zmenený prostredníctvom predpisu Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o spotrebiteľskom úvere, *Narodne novine*, br. 102/15) (ďalej len „zákon o spotrebiteľskom úvere z roku 2015“), ktorý nadobudol účinnosť 30. septembra 2015.

11 Kapitola IV.a zákona o spotrebiteľskom úvere z roku 2015 obsahuje § 19 a až 19 i tohto zákona, ktorých ustanovenia upravujú „konverziu úverov denominovaných vo švajčiarskych frankoch [(CHF)] a úverov denominovaných v [chorvátskych] kunách [(HRK)] s menovou doložkou viazanou na švajčiarske franky“.

12 §19 b tohto zákona, nazvaný „Zásada konverzie úveru“, stanovuje:

„Konverzia úveru denominovaného vo švajčiarskych frankoch na úver denominovaný v eurách a úveru denominovaného v kunách [chorvátskych] s menovou doložkou viazanou na švajčiarske franky na úver denominovaný v kunách [chorvátskych] s menovou doložkou viazanou na eurá znamená konverziu úveru s cieľom zmeniť menu, v ktorej je denominovaný, alebo zmeniť menu jeho menovej doložky, a uskutočňuje sa tak, že postavenie spotrebiteľa s úverom denominovaným vo švajčiarskych

frankoch sa vyrovná s postavením, v ktorom by bol, keby bol príjemcom úveru denominovaného v eurách, a tak, že postavenie spotrebiteľa s úverom denominovaným v [chorvátskych] kunách s menovou doložkou viazanou na švajčiarske franky sa vyrovná s postavením, v ktorom by bol, keby bol príjemcom úveru denominovaného v [chorvátskych] kunách s menovou doložkou viazanou na eurá.“

- 13 § 19 c uvedeného zákona, nazvaný „Spôsob výpočtu prepočtu úveru“, stanovuje osobitný postup výpočtu novej istiny dlhu dotknutého spotrebiteľa, ktorý spočíva predovšetkým v porovnaní splatení úveru, ktoré tento spotrebiteľ uskutočnil, s podmienkami vyplývajúcimi z fiktívneho úveru denominovaného v eurách. Nový zostatok pôžičky vyjadrený v eurách k 30. septembru 2015, ktorý je výsledkom tohto osobitného postupu výpočtu, predstavuje výšku sumy pôžičky, ktorá k tomuto dátumu uvedenému spotrebiteľovi zostáva na splatenie.
- 14 V § 19 e toho istého zákona s názvom „Konverzia úveru“ sa v odsekoch 1, 5 a 6 uvádza:

„1. Veriteľ je povinný do 45 dní odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona zaslať spotrebiteľovi doporučenou zásielkou s potvrdením o doručení výpočet konverzie úveru so situáciou vypočítanou k 30. septembru 2015 v súlade s § 19 c tohto zákona, ako aj s návrhom novej zmluvy o úvere alebo zmenenej zmluvy o úvere.

...

5. V prípade súhlasu s konverziou úveru je spotrebiteľ povinný informovať veriteľa o prijatí výpočtu konverzie buď doporučenou poštovou zásielkou s potvrdením o doručení, alebo osobne, a to v lehote 30 dní odo dňa doručenia výpočtu konverzie uvedeného v odseku 1 tohto článku, a o prehľade situácie všetkých pohľadávok veriteľa, to znamená o súhrne zostávajúcej dlžnej sumy uvedenej v odseku 2 tohto článku.

6. Ak spotrebiteľ neprijme výpočet konverzie úveru alebo neuzavrie s veriteľom zmluvu uvedenú v § 19 c ods. 1 bode 6 tohto zákona, splácanie úveru pokračuje podľa platných zmluvných podmienok a v súlade s ustanoveniami tohto zákona.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 15 Dňa 15. októbra 2007 žalobkyňa vo veci samej, ktorá je spotrebiteľom s bydliskom v Chorvátsku, a Zagrebačka banka, banka so sídlom v tomto členskom štáte, uzavreli zmluvu o úvere na kúpu nehnuteľnosti, ktorá sa týkala sumy denominovanej vo švajčiarskych frankoch, ale splácanej v chorvátskych kunách s použitím výmenného kurzu, ktorý stanovila Hrvatska Narodna Banka (Národná banka Chorvátska) ku dňu poskytnutia úveru. Táto zmluva obsahovala najmä podmienku, podľa ktorej švajčiarsky frank predstavoval menu, na základe ktorej mala byť dlžná suma úveru splatená, a ustanovenie, v ktorom bolo stanovené, že pohyblivá úroková sadzba, ktorá sa mala uplatniť, sa môže zmeniť na základe jednostranného rozhodnutia spoločnosti Zagrebačka banka.
- 16 Dňa 30. septembra 2015 nadobudla účinnosť reforma zavedená zákonom o spotrebiteľskom úvere z roku 2015. Podľa § 19 b tohto zákona mal byť každý úver denominovaný vo švajčiarskych frankoch povinne prevedený na úver denominovaný v eurách tak, aby sa spotrebiteľ nachádzal v situácii rovnocennej so situáciou úverových dlžníkov s úverom denominovaným v eurách. Podľa § 19 e uvedeného zákona boli veritelia povinní ponúknuť všetkým dotknutým spotrebiteľom

možnosť uzavrieť nové zmluvy o úvere alebo zmeniť zmluvy, ktoré uzavreli, v súlade s postupmi konverzie stanovenými najmä v § 19 c toho istého zákona. V prípade, že spotrebiteľ neakceptuje takúto konverziu, malo splácanie jeho úveru pokračovať podľa platných zmluvných podmienok.

- 17 Dňa 8. januára 2016 žalobkyňa vo veci samej a Zagrebačka banka uzavreli dodatok k ich pôvodnej zmluve s cieľom uskutočniť konverziu stanovenú zákonom o spotrebiteľskom úvere z roku 2015 takým spôsobom, že splácanie úveru bolo indexované na euro, čo viedlo k zmene dlžnej sumy istiny a spôsobu výpočtu úrokov od 30. septembra 2015.
- 18 Dňa 12. júna 2019 podala žalobkyňa vo veci samej proti spoločnosti Zagrebačka banka žalobu na Općinski građanski sud u Zagrebu (Mestský civilný súd Záhreb, Chorvátsko).
- 19 Svojou žalobou na jednej strane navrhuje, aby ustanovenie o indexácii na švajčiarsky frank a ustanovenie týkajúce sa variabilnej úrokovej sadzby uvedené v zmluve uzavretej 15. októbra 2007 boli vyhlásené za nekalé, a teda neplatné z hľadiska ustanovení chorvátskeho práva, ako aj z hľadiska ustanovení práva Únie, najmä ustanovení smernice 93/13.
- 20 Na podporu tohto návrhu argumentuje výsledkom konania o hromadnej žalobe, ktoré bolo začaté pred Trgovački sud u Zagrebu (Obchodný súd Záhreb, Chorvátsko) proti viacerým bankám, medzi ktorými figurovala aj Zagrebačka banka. Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že chorvátske súdy, ktoré postupne konali v rámci tejto veci, najmä na základe ustanovení smernice 93/13, v rozhodnutiach, ktoré už nadobudli právoplatnosť, rozhodli, že dotknuté banky porušili kolektívne záujmy a práva spotrebiteľov tým, že v priebehu obdobia zahŕňajúceho rok 2007 uzatvárali zmluvy o úveroch, ktoré obsahovali podmienky považované za nekalé a neplatné v rozsahu, v akom v nich bola stanovená indexácia splácania na švajčiarsky frank a zmena úrokovej sadzby na základe jednostranného rozhodnutia veriteľa.
- 21 Na druhej strane sa žalobkyňa vo veci samej, opierajúc sa o znalecký posudok, ktorý zaobstarala, domáha toho, aby jej Zagrebačka banka vrátila všetky výhody, ktoré údajne neoprávnene získala na základe nekalých podmienok, ktoré boli uvedené v pôvodnej zmluve o úvere a ktoré boli nahradené dodatkom, ktorého účinky podľa jej názoru nezabezpečujú dostatočnú nápravu.
- 22 V tejto súvislosti tvrdí, že vnútroštátny súd musí vylúčiť uplatnenie akéhokoľvek pravidla vnútroštátneho práva, ktoré jej bráni v dosiahnutí úplného vrátenia uvedených výhod, keďže sa nevzdala práv, ktorých je nositeľom ako spotrebiteľ. Zákon o spotrebiteľskom úvere z roku 2015 a dodatok preberajúci obsah tohto zákona jej podľa nej neumožnili, aby sa dostala do situácie, v ktorej by sa nachádzala, ak by pôvodná zmluva neobsahovala nekalé podmienky.
- 23 Zagrebačka banka nesúhlasí s týmito tvrdeniami, pričom tvrdí, že z dôvodu konverzie úveru stanovenej uvedeným zákonom a skutočnosti, že žalobkyňa vo veci samej súhlasila s dodatkom, už žalobkyňa nemá právny základ na to, aby bola určená nekalá povaha ustanovení pôvodnej zmluvy a na získanie náhrady škody z tohto dôvodu, keďže podľa tejto banky bol úver vypočítaný retroaktívne, akoby bol denominovaný v eurách.
- 24 Na úvod vnútroštátny súd uvádza, že zákon o spotrebiteľskom úvere z roku 2015 a dodatok uzatvorený na základe tohto zákona vyvolali účinky po pristúpení Chorvátskej republiky k Únii, zastáva teda názor, že Súdny dvor má z hľadiska časovej uplatniteľnosti právomoc odpovedať na prejudiciálne otázky, ktoré v prejednávanej veci kladie.

- 25 Pokiaľ ide o vec samu, vnútroštátny súd v prvom rade uvádza, že vzhľadom na dotknutý dodatok konštatoval, že žalobkyňa vo veci samej sa nevzdala náhrady v celom rozsahu, ani súdnej ochrany svojich záujmov, a že toto vzdanie sa práv je navyše v chorvátskom práve zakázané, najmä zákonom o spotrebiteľskom úvere z roku 2015. Okrem toho sa domnieva, že tento zákon ani neurčuje nekalú povahu a neplatnosť takých podmienok, o aké ide vo veci samej, ani ujmu, ktorú individuálne utrpel spotrebiteľ z dôvodu nekalých podmienok, ani sumy, ktoré predajca alebo dodávateľ neoprávnene nadobudol z tohto dôvodu, pričom tieto skutočnosti sú ponechané na posúdenie konajúceho súdu. Podľa tohto súdu v prejednávanej veci žalobkyňa vo veci samej preukázala, že konverzia vykonaného úveru neumožnila, aby jej Zagrebačka banka vrátila všetky výhody, ktoré neoprávnene získala na úkor žalobkyne.
- 26 Po druhé uvedený súd poukazuje na to, že Vrhovni sud (Najvyšší súd, Chorvátsko) v rámci „vzorového konania“ vydal 4. marca 2020 výkladové rozhodnutie, podľa ktorého každá zmluva o konverzii uzatvorená podľa zákona o spotrebiteľskom úvere z roku 2015 „vyvoláva právne účinky a je platná v prípade, ak sú neplatné zmluvné podmienky pôvodnej zmluvy o úvere týkajúce sa zmeny úrokovej sadzby a menovej doložky“, najmä z toho dôvodu, že takáto dohoda predstavuje nový zmluvný vzťah, ktorý spotrebiteľ nie je povinný akceptovať, na rozdiel od okolností, ktoré viedli k vydaniu rozsudku zo 14. marca 2019 vo veci Dunai (C-118/17, EU:C:2019:207).
- 27 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že toto rozhodnutie, ktoré vydal Vrhovni sud (Najvyšší súd) je záväzné pre súdy nižšieho stupňa, ale bolo predmetom rozdielnych výkladov, pokiaľ ide o jeho vplyv na právo spotrebiteľa, ktorý vyjadril súhlas s takouto konverziou, na náhradu škody. Podľa prvého prístupu nie je podstatná skutočnosť, či predajca alebo dodávateľ získal neprávom výhody a či spotrebiteľovi bola v plnom rozsahu poskytnutá náhrada škody. Podľa druhého prístupu, ktorý uprednostňuje vnútroštátny súd, nemožno uvedené rozhodnutie chápať týmto spôsobom, lebo by vyvolávalo účinky, ktoré sú v rozpore s požiadavkami smernice 93/13, tak ako ho vykladá Súdny dvor.
- 28 Okrem toho vzhľadom na judikatúru Súdneho dvora týkajúcu sa ustanovení smernice 93/13 v spojení s článkami 38 a 47 Charty sa vnútroštátny súd domnieva, že zákonodarca členského štátu môže prijať opatrenia poskytujúce spotrebiteľom väčšiu ochranu ako sú opatrenia stanovené uvedenou smernicou. Tento súd zastáva názor, že by mal na účely dosiahnutia cieľov stanovených právom Únie odmietnuť uplatniť ustanovenia zákona o spotrebiteľskom úvere z roku 2015 a v prejednávanej veci rozhodnúť, že nekalé podmienky treba zrušiť tak, ako keby nikdy neexistovali, a že všetky výhody, ktoré získala Zagrebačka banka na základe týchto podmienok, musia byť vrátené žalobkyni vo veci samej.
- 29 Napokon vnútroštátny súd uvádza, že z iných ustanovení chorvátskeho práva vyplýva, že platnosť zmluvy sa musí posudzovať v čase jej uzavretia a že ustanovenie vyhlásené za neplatné nemožno napraviť. Domnieva sa, že tieto ustanovenia sú v súlade s judikatúrou Súdneho dvora týkajúcou sa smernice 93/13, z ktorej podľa neho vyplýva, že vnútroštátne súdy musia vylúčiť uplatnenie nekalých podmienok od počiatku, a nie nahradiť ich obsahom, ktorý nebol dohodnutý medzi zmluvnými stranami.

- 30 Za týchto podmienok Općinski građanski sud u Zagrebu (Mestský civilný súd Záhreb) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Má sa článok 6 ods. 1 [smernice 93/13] v súlade s jeho výkladom v judikatúre Súdneho dvora, najmä [v rozsudku zo 14. marca 2019, Dunai (C-118/17, EU:C:2019:207)], vykladať v tom zmysle, že zásah zákonodarcu do vzťahov medzi spotrebiteľom v postavení dlžníka a bankou nemôže zbaviť spotrebiteľa práva napadnúť na súde zmluvné podmienky pôvodnej zmluvy alebo dodatku k zmluve uzavretého na základe zákona, a to s cieľom uplatniť si nárok na vrátenie všetkých výhod, ktoré banka neoprávnene získala na úkor spotrebiteľa v dôsledku uplatnenia nekalých zmluvných podmienok, v situácii, keď spotrebiteľ dobrovoľne súhlasil so zmenou pôvodného zmluvného vzťahu na základe zákonnej povinnosti uloženej bankám v dôsledku zásahu zákonodarcu, ktorá spočívala v ponúknutí takejto možnosti spotrebiteľovi, a k tejto zmene nedošlo priamo na základe zákona predstavujúceho zásah, ako to bolo vo veci [v ktorej bol vydaný tento rozsudok]?
  2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku, je vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje v konaní medzi dvoma subjektmi, a to dlžníkom a bankou, a ktorý nemôže vyložiť ustanovenia vnútroštátneho zákona, konkrétne [zákona o spotrebiteľskom úvere z roku 2015], ako ich vyložil Vrhovni sud (Najvyšší súd, Chorvátsko), v súlade s požiadavkami smernice 93/13, oprávnený a/alebo povinný neuplatniť na základe tejto smernice a článkov 38 a 47 [Charty] tento vnútroštátny zákon, ako ho vyložil Vrhovni sud (Najvyšší súd)?“

O prejudiciálnych otázkach

O právomoci Súdneho dvora

- 31 Zagrebačka banka poukazuje na nedostatok právomoci Súdneho dvora, pričom tvrdí, že spor, o ktorom rozhoduje vnútroštátny súd, nepatrí z hľadiska časovej uplatniteľnosti do pôsobnosti práva Únie, pretože na jednej strane je podľa tohto účastníka konania vo veci samej jediným predmetom tohto sporu zmluva o úvere, ktorá bola uzavretá pred dňom pristúpenia Chorvátskej republiky k Únii.
- 32 Na druhej strane Zagrebačka banka tvrdí, že podľa článku 10 ods. 1 smernice 93/13, ktorej sa týka tento návrh na začatie prejudiciálneho konania, sa uplatniteľnosť tejto smernice odvíja odo dňa, keď bola dotknutá zmluva uzavretá, a nie od obdobia, počas ktorého táto zmluva vyvoláva právne účinky.
- 33 V tejto súvislosti treba v prvom rade pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry má Súdny dvor právomoc vykladať právo Únie, pokiaľ ide o jeho uplatnenie v novom členskom štáte, len odo dňa pristúpenia tohto členského štátu k Únii (rozsudok zo 17. decembra 2020, Franck, C-801/19, EU:C:2020:1049, bod 16 a citovaná judikatúra).
- 34 Článok 2 Aktu o podmienkach pristúpenia Chorvátskej republiky, uvedený v bode 3 vyššie, stanovuje, že ustanovenia pôvodných zmlúv a aktov prijatých inštitúciami pred pristúpením Chorvátskej republiky k Únii sú pre tento členský štát záväzné a uplatňujú sa až odo dňa jej pristúpenia, teda od 1. júla 2013 (rozsudok z 25. marca 2021, Obala i lučice, C-307/19, EU:C:2021:236, bod 55).

- 35 Súdny dvor má teda právomoc rozhodnúť o otázke výkladu práva Únie, ktorej zodpovedanie môže spochybniť zlučiteľnosť vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré boli prijaté po predmetnom pristúpení a majú právne účinky aj na zmluvu uzatvorenú pred pristúpením, s právom Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. februára 2019, Milivojević, C-630/17, EU:C:2019:123, body 40 až 43).
- 36 V druhom rade Súdny dvor už rozhodol, že vzhľadom na to, že z článku 10 ods. 1 druhého pododseku smernice 93/13 vyplýva, že táto smernica sa vzťahuje len na zmluvy uzatvorené po 31. decembri 1994, čo je dátum uplynutia lehoty na jej prebratie, na určenie uplatniteľnosti tejto smernice na zmluvu spornú vo veci samej treba zohľadniť dátum uzavretia tejto zmluvy, pričom obdobie, v ktorom táto zmluva vyvoláva účinky, nie je relevantné (rozsudok z 9. júla 2020, Raiffeisen Bank a BRD Groupe Sociétés Générale, C-698/18 a C-699/18, EU:C:2020:537, bod 42, ako aj citovaná judikatúra).
- 37 Táto judikatúra bola spresnená, pokiaľ ide o situácie vzniknuté v členských štátoch, ktoré tak ako Chorvátska republika pristúpili k Únii po 31. decembri 1994, keďže dodržiavanie požiadaviek smernice 93/13 sa stalo pre tieto štáty záväzným až od ich pristúpenia. V tomto osobitnom kontexte Súdny dvor opakovane posúdil uplatniteľnosť tejto smernice, a teda aj samotnú právomoc Súdneho dvora podať jej výklad, vzhľadom na dátum pristúpenia členského štátu, ktorého právnej úpravy sa týkal spor vo veci samej, predtým, než preskúmal, či bola predmetná zmluva uzatvorená po tomto pristúpení, a teda či patrí do časovej pôsobnosti uvedenej smernice (pozri v tomto zmysle uznesenia z 3. apríla 2014, Pohotovosť, C-153/13, EU:C:2014:1854, body 23 až 25; z 3. júla 2014, Tudoran, C-92/14, EU:C:2014:2051, body 26 až 29, ako aj rozsudok z 9. júla 2020, Raiffeisen Bank a BRD Groupe Sociétés Générale, C-698/18 a C-699/18, EU:C:2020:537, body 41 až 44).
- 38 V prejednávanej veci sa smernica 93/13 neuplatňuje na pôvodnú zmluvu, o ktorú ide vo veci samej, keďže táto zmluva bola uzavretá 15. októbra 2007, teda pred pristúpením Chorvátskej republiky k Únii, ku ktorému došlo s účinnosťou k 1. júlu 2013. Preto, ako v podstate uviedla generálna advokátka v bodoch 34 a 40 svojich návrhov, platí, že prípadné vrátenie výhod, ktoré Zagrebačka banka neoprávnene nadobudla na základe potenciálne nekalých podmienok tejto zmluvy, sa nemôže riadiť ustanoveniami tejto smernice.
- 39 Naopak smernica 93/13 sa uplatňuje na dodatok k pôvodnej zmluve, keďže tento dodatok, ktorý je tiež predmetom sporu vo veci samej, bol uzatvorený 8. januára 2016, teda po dátume tohto pristúpenia. Keďže sa totiž okolnosti veci samej čiastočne týkajú obdobia po dátume pristúpenia tohto členského štátu k Únii, Súdny dvor má právomoc podať v tomto rozsahu výklad práva Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. decembra 2020, Franck, C-801/19, EU:C:2020:1049, bod 17 a citovanú judikatúru).
- 40 Treba však spresniť, že uvedený dodatok nemôže rozšíriť pôsobnosť tejto smernice z časového hľadiska, ako je vymedzená v judikatúre pripomenutej v bodoch 36 a 37 tohto rozsudku, takže prípadná povinnosť vrátiť výhody prislúchajúca spoločnosti Zagrebačka banka na základe ustanovení uvedeného dodatku sa nemôže riadiť ustanoveniami uvedenej smernice alebo sa na nich zakladať, pokiaľ ide o obdobie predchádzajúce jeho uzavretiu.
- 41 Z vyššie uvedeného vyplýva, že Súdny dvor má právomoc vykladať ustanovenia smernice 93/13 len v rozsahu, v akom sa návrh na začatie prejudiciálneho konania týka podmienok obsiahnutých v tomto dodatku a obdobia nasledujúceho po jeho uzavretí.

O prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 42 Zagrebačka banka tvrdí, že je potrebné obe prejudiciálne otázky vyhlásiť za neprípustné ako irelevantné pre rozhodnutie sporu vo veci samej, keďže podľa jej názoru ani ustanovenia chorvátskeho práva, na ktoré odkazuje vnútroštátny súd, vrátane tých, ktorých výklad podal Vrhovni sud (Najvyšší súd), ani dodatok k zmluve uzavretej účastníkmi konania nezabavujú žalobkyňu vo veci samej práva požadovať podľa článku 6 ods. 1 smernice 93/13 vrátenie neoprávnených výhod, ktoré dotknutá banka získala na základe pôvodnej zmluvy o úvere.
- 43 V tejto súvislosti treba v prvom rade pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora prináleží len vnútroštátnemu súdu, ktorému bol spor predložený a ktorý musí niesť zodpovednosť za prijaté súdne rozhodnutie, aby s prihliadnutím na konkrétne okolnosti veci posúdil tak nevyhnutnosť prejudiciálneho rozhodnutia na vydanie svojho rozsudku, ako aj relevantnosť otázok, ktoré predkladá Súdnemu dvoru a na ktoré sa vzťahuje prezumpcia relevantnosti. Preto, pokiaľ sa položená otázka týka výkladu alebo platnosti právneho predpisu Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť, okrem prípadu, ak je zjavné, že požadovaný výklad nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, ak ide o hypotetický problém alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými a právnymi podkladmi potrebnými na užitočnú odpoveď na uvedenú otázku (rozsudok z 21. decembra 2021, Trapeza Peiraios, C-243/20, EU:C:2021:1045, bod 25 a citovaná judikatúra).
- 44 V prejednávanej veci sa prejudiciálne otázky týkajú výkladu ustanovení práva Únie, konkrétne ustanovení smernice 93/13, a nie je zjavné, že by požadovaný výklad nemal žiadnu súvislosť so sporom vo veci samej alebo že by nastolený problém mal hypotetickú povahu. Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu totiž okrem iného vyplýva, že žalobkyňa vo veci samej sa v rámci tohto sporu odvolávala na práva zaručené touto smernicou. Navyše v bode 41 tohto rozsudku bolo konštatované, že situácia vo veci samej čiastočne patrí do časovej pôsobnosti uvedenej smernice.
- 45 Po druhé je nepochybné, že v rámci konania uvedeného v článku 267 ZFEÚ, ktoré je založené na jasnom oddelení funkcií medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdnym dvorom, je len vnútroštátny súd oprávnený vykladať a uplatňovať ustanovenia vnútroštátneho práva, zatiaľ čo Súdny dvor je oprávnený výlučne rozhodnúť o výklade alebo platnosti textu Únie na základe skutočností, ktoré mu uviedol vnútroštátny súd (rozsudok z 21. decembra 2021, Trapeza Peiraios, C-243/20, EU:C:2021:1045, bod 26 a citovaná judikatúra).
- 46 V dôsledku toho treba odmietnuť tvrdenia týkajúce sa neprípustnosti prejudiciálnych otázok, ktoré Zagrebačka banka v podstate vyvodzuje z účinkov, ktoré by podľa jej názoru mal zákon o spotrebiteľskom úvere z roku 2015 vo veci samej.
- 47 Z toho vyplýva, že návrh na začatie prejudiciálneho konania je prípustný.

O veci samej

O prvej otázke

- 48 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 6 ods. 1 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že bráni ustanoveniam vnútroštátneho práva, ktoré zabraňujú konajúcemu súdu vyhovieť návrhu spotrebiteľa na úplné vrátenie všetkých výhod, ktoré predajca alebo dodávateľ získal na základe nekalých podmienok uvedených v zmluve o úvere v prípade, keď mal

predajca alebo dodávateľ povinnosť navrhnuť spotrebiteľovi zmenu ich pôvodnej zmluvy prostredníctvom dohody, ktorej obsah bol určený týmito ustanoveniami, a spotrebiteľ mal možnosť s takouto zmenou súhlasiť.

- 49 Vnútroštátny súd uvádza, že podľa výkladu zákona o spotrebiteľskom úvere z roku 2015, ktorý podali určité chorvátske súdy, by také účinky mohli vyplývať z ustanovení kapitoly IV.a tohto zákona. Z týchto ustanovení predovšetkým vyplýva, že profesionálni poskytovatelia pôžičiek mali povinnosť ponúknuť každému spotrebiteľovi, ktorý uzavrel zmluvu o úvere denominovaného vo švajčiarskych frankoch, možnosť konverzie tohto úveru na úver denominovaný v eurách za dodržania podmienok stanovených uvedeným zákonom. Dotknutý spotrebiteľ mal možnosť odmietnuť túto ponuku, ale ak ju prijal, konverzia sa musela nevyhnutne uskutočniť tak, že obsah stanovený uvedenými ustanoveniami bol zahrnutý buď do dodatku k pôvodnej zmluve, ako to bolo v spore vo veci samej, alebo do novej zmluvy uzavretej medzi zmluvnými stranami.
- 50 S cieľom poskytnúť tomuto súdu užitočnú odpoveď, ktorá mu umožní rozhodnúť spor, ktorý prejednáva, treba najprv preskúmať, či je smernica 93/13 v rámci sporu vo veci samej vzhľadom na vylúčenie stanovené v článku 1 ods. 2 tejto smernice uplatniteľná z hľadiska vecnej pôsobnosti, ako vo svojich písomných pripomienkach uviedli chorvátska vláda a Komisia.
- 51 V tejto súvislosti z úvah uvedených v bodoch 39 a 40 tohto rozsudku týkajúcich sa časovej pôsobnosti smernice 93/13 vyplýva, že táto smernica sa uplatňuje výlučne na dodatok k pôvodnej zmluve a že prípadná povinnosť nahradiť škodu, ktorú má Zagrebačka banka na základe tohto dodatku, sa nemôže riadiť ustanoveniami uvedenej smernice alebo sa na nich zakladať, pokiaľ ide o obdobie predchádzajúce jeho uzavretiu.
- 52 Za týchto okolností treba uviesť, že Súdny dvor má právomoc odpovedať na prvú prejudiciálnu otázku len v rozsahu, v akom sa týka zmluvných podmienok, ktoré boli do pôvodnej zmluvy vložené *a posteriori* uvedeným dodatkom podľa zákona o spotrebiteľskom úvere z roku 2015.
- 53 Vec sama sa teda odlišuje od prípadu, ktorý viedol k vydaniu rozsudku zo 14. marca 2019, Dunai (C-118/17, EU:C:2019:207). Posledný uvedený prípad sa totiž týkal širšieho vplyvu vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá kvalifikuje ako nekalé a neplatné ustanovenia týkajúce sa kurzového rozdielu zahrnuté do úverových zmlúv a nahrádza tieto ustanovenia ustanoveniami, ktorými sa uplatňuje oficiálny výmenný kurz stanovený národnou bankou členského štátu pre príslušnú menu, na možnosť spotrebiteľa domáhať sa vyhlásenia pôvodnej zmluvy o úvere za neplatnú (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. marca 2019, Dunai, C-118/17, EU:C:2019:207, body 35 až 38).
- 54 V prejednávanvej veci, ako bolo uvedené v bode 22 vyššie, sa žalobkyňa vo veci samej chce dovolávať ustanovení smernice 93/13 s cieľom autonómne spochybníť ustanovenia dodatku k pôvodnej zmluve, ktoré boli do nej vložené na základe zákona o spotrebiteľskom úvere z roku 2015, keďže tieto ustanovenia nepostačujú na dosiahnutie úplného vrátenia všetkých výhod, ktoré predajca alebo dodávateľ údajne získal na základe nekalých podmienok uvedených v pôvodnej zmluve o úvere.
- 55 Po týchto objasneniach je potrebné pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora článok 1 ods. 2 smernice 93/13 vylučuje z jej vecnej pôsobnosti zmluvné podmienky, ktoré odrážajú „kogentné zákonné alebo regulačné ustanovenia“, čo je výraz, ktorý vzhľadom na trinásť odôvodnení tejto smernice zahŕňa tak ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré sa uplatňujú medzi zmluvnými stranami bez ohľadu na ich voľbu, ako aj ustanovenia, ktoré majú

dispozitívnu povahu, teda ustanovenia, ktoré sa uplatňujú automaticky, ak medzi zmluvnými stranami neexistuje iná dohoda (rozsudok z 21. decembra 2021, Trapeza Peiraios, C-243/20, EU:C:2021:1045, bod 30 a citovaná judikatúra).

- 56 Okrem toho Súdny dvor už rozhodol, že uvedený článok 1 ods. 2 sa má vykladať v tom zmysle, že pôsobnosť smernice 93/13 sa nevzťahuje na podmienky, ktoré odrážajú kogentné ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré boli vložené po uzavretí zmluvy o spotrebiteľskom úvere a ktorých cieľom je nahradiť neplatnú zmluvnú podmienku (rozsudok z 2. septembra 2021, OTP Jelzálogbank a i., C-932/19, EU:C:2021:673, bod 29 a citovaná judikatúra).
- 57 Vylúčenie z pôsobnosti tejto smernice vyplývajúce z jej článku 1 ods. 2 je odôvodnené skutočnosťou, že v zásade možno legitímne predpokladať, že vnútroštátny zákonodarca našiel rovnováhu medzi všetkými právami a povinnosťami zmluvných strán niektorých kategórií zmlúv, t. j. rovnováhu, ktorú mal normotvorca Únie výslovne v úmysle zachovať (rozsudok z 21. decembra 2021, Trapeza Peiraios, C-243/20, EU:C:2021:1045, bod 35 a citovaná judikatúra).
- 58 Konajúcim vnútroštátnym súdom prislúcha preveriť, či sa na dotknutú podmienku vzťahuje článok 1 ods. 2 smernice 93/13 z hľadiska kritérií, ktoré vymedzil Súdny dvor, t. j. s prihliadnutím na povahu, všeobecnú štruktúru a ustanovenia dotknutých zmlúv o úvere, ako aj na právny a skutkový kontext, do ktorého patria, pričom treba zohľadniť skutočnosť, že vzhľadom na cieľ ochrany spotrebiteľa sledovaný touto smernicou sa výnimka uvedená v článku 1 ods. 2 tejto smernice vykladá reštriktívne (rozsudok z 21. decembra 2021, Trapeza Peiraios, C-243/20, EU:C:2021:1045, bod 37 a citovaná judikatúra).
- 59 V prejednávanej veci vnútroštátny súd v podstate uvádza, že ustanovenia dodatku, ktorý Zagrebačka banka a žalobkyňa vo veci samej uzavreli s cieľom zmeniť pôvodnú zmluvu tak, aby došlo ku konverzii úveru denominovaného vo švajčiarskych frankoch na úver denominovaný v eurách, odrážajú obsah ustanovení uvedených v kapitole IV.a zákona o spotrebiteľskom úvere z roku 2015.
- 60 Tento súd totiž po prvé uvádza, že zákon o spotrebiteľskom úvere z roku 2015 ukladá predajcom alebo dodávateľom povinnosť navrhnúť dotknutým spotrebiteľom takúto zmenu a že stanovuje osobitnú metodiku výpočtu novej sumy ich úverových záväzkov. Podobne chorvátska vláda vo svojich písomných pripomienkach uvádza, že autonómia vôle bánk bola týmto zákonom obmedzená, keďže banky boli na základe tohto zákona povinné navrhnúť spotrebiteľom uzavretie dohody o zmene ich existujúcej zmluvy, ktorej obsah bol presne určený touto kogentnou normou.
- 61 Po druhé vnútroštátny súd poznamenáva, že všetky strany, na ktoré sa vzťahuje zákon o spotrebiteľskom úvere z roku 2015, vykonali zmenu pôvodného zmluvného vzťahu na základe súhlasnej zhody vôle, a nie priamo na základe legislatívneho zásahu, ako to bolo najmä vo veci, v ktorej bol vyhlásený rozsudok zo 14. marca 2019, Dunai (C-118/17, EU:C:2019:207). Hoci mal každý spotrebiteľ možnosť odmietnuť konverziu stanovenú týmto zákonom, nič to nemení na skutočnosti, že ak s tým spotrebiteľ súhlasil, ako vo veci samej, zmluvné strany zmenili svoju pôvodnú zmluvu tak, aby nahradili nekalé podmienky, ktoré sú v nej uvedené, a to nie voľne, ale s povinnosťou uplatniť pravidlá konverzie stanovené vnútroštátnym zákonodarcom. Ako uviedla generálna advokátka v bode 50 svojich návrhov, samotná požiadavka týkajúca sa súhlasu spotrebiteľa však neznamena, že sa nemá konštatovať, že tieto ustanovenia dodatku neodrážajú kogentné zákonné ustanovenia, keďže obsah tohto dodatku je v celom rozsahu určený uvedeným zákonom.

- 62 Po tretie, ako v podstate poznamenala generálna advokátka v bode 51 svojich návrhov, z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že cieľom chorvátskeho zákonodarcu bolo vytvoriť rovnováhu medzi právami a povinnosťami strán dotknutých zákonom o spotrebiteľskom úvere z roku 2015.
- 63 Preto, aj keď táto právna kvalifikácia bude v konečnom dôsledku úlohou vnútroštátneho súdu v súlade s judikatúrou uvedenou v bode 58 tohto rozsudku, sa zdá, že ustanovenia obsiahnuté v kapitole IV.a uvedeného zákona predstavujú ustanovenia vnútroštátneho práva kogentnej povahy v zmysle článku 1 ods. 2 smernice 93/13, a preto zmluvné podmienky zohľadňujúce ustanovenia tohto istého zákona, ktoré majú nahradiť neplatné ustanovenia uvedené v zmluve o úvere uzavretej so spotrebiteľom, nepodliehajú ustanoveniam tejto smernice.
- 64 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 1 ods. 2 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že zmluvné podmienky odrážajúce ustanovenia vnútroštátneho práva, podľa ktorých mal predajca alebo dodávateľ povinnosť navrhnúť spotrebiteľovi zmenu ich pôvodnej zmluvy prostredníctvom dohody, ktorej obsah bol určený týmito ustanoveniami, a spotrebiteľ mal možnosť s takouto zmenou súhlasiť, nepatria do vecnej pôsobnosti tejto smernice.

O druhej otázke

- 65 S prihliadnutím na odpoveď na prvú otázku nie je potrebné odpovedať na druhú otázku.

O trovách

- 66 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

Článok 1 ods. 2 smernice rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať v tom zmysle, že zmluvné podmienky odrážajúce ustanovenia vnútroštátneho práva, podľa ktorých mal predajca alebo dodávateľ povinnosť navrhnúť spotrebiteľovi zmenu ich pôvodnej zmluvy prostredníctvom dohody, ktorej obsah bol určený týmito ustanoveniami, a spotrebiteľ mal možnosť s takouto zmenou súhlasiť, nepatria do vecnej pôsobnosti tejto smernice.

Podpisy